

Serghei Bulgakov, un portret

Serghei Bulgakov este, de departe, una dintre personalitățile cele mai misterioase și mai controversate ale emigrației rusești ortodoxe. Mai în vârstă decât generația teologilor care au publicat direct în limba franceză (cum sunt cazurile deja celebre ale lui Vladimir Lossky și Paul Evdokimov), Bulgakov ajunge în Occident având deja o operă publicată în limba rusă și un prestigiu intelectual imposibil de ignorat (la fel ca Nikolai Berdiaev). Marea aventură a formării sale se petrecuse deja în Rusia, în ultima parte a secolului XIX, pe fundalul a ceea ce a ajuns să fie cunoscut drept Epoca de Argint (1890-1920).

Simpla înșiruire a cotiturilor biografiei sale arată amplitudinea sa umană și intelectuală. Paul Evdokimov îl prezintă sintetic: „Fiul unui preot, Bulgakov și-a întrerupt studiile de teologie și rămâne ateu până la vârsta de 30 de ani. Profesor de economie politică la Universitatea din Moscova, Bulgakov, sub influența lui Soloviev și a lui Florovski, trece de la marxism la idealismul filosofiei germane și de acolo la ortodoxie. În 1918 este hirotonit preot. Exilat din Uniunea Sovietică în 1922, locuiește la Praga și, din 1924, predă,

până la moartea sa, teologie dogmatică la Institutul Sfântul Serghie din Paris”¹.

Poate că tocmai această biografie complexă, romanească, a fost premisa statutului pe care l-a avut în Occident, devenind „una dintre vocile cele mai reprezentative ale Ortodoxiei ruse”², sau poate chiar a Ortodoxiei ecumenice. A încercat să răspundă prin opera sa „preocupărilor intelectuale ale Vestului secolului al XIX-lea”³.

Serghei Bulgakov s-a născut în anul 1871, în orașul Livnî din Regiunea Oriol, din Rusia. În momentul nașterii sale, Livnî avea economia bazată în principal pe agricultură, dar lucrurile se schimbau rapid. Până în 1894 erau deja optsprezece fabrici, șase școli (jumătate dintre ele erau legate de biserică), mai multe organizații caritabile, două bănci, două hoteluri, farmacii, librării, studiouri foto și un sanatoriu⁴. Schimbarea aceasta radicală a condițiilor de viață și a peisajului ideologic și politic constituie fundalul formării viitorului preot, teolog și gânditor. Până acolo însă drumul a fost unul sinuos și imprevizibil.

Familia în care s-a născut Bulgakov a fost una în care tradiția preoției se perpetuase timp de cel puțin

¹ PAUL EVDOKIMOV, *Hristos în gândirea rusă*, trad. ION BUGA, Symbol, București, 2001, pp. 210–211.

² ANDREW LOUTH, *Gânditori ortodocși moderni. De la Filocalie până în prezent*, trad. JUSTIN MIHOC ET AL., Doxologia, Iași, p. 101.

³ ANDREW LOUTH, *Gânditori ortodocși*, p. 101.

⁴ CATHERINE EVTUHOV, *The cross and the sickle: Sergei Bulgakov and the fate of Russian religious philosophy*, 1. publ, Cornell Univ. Press, Ithaca, NY, 1997, p. 21.